

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 344/2022-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného spoločnosťou URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, IČO 47 244 895, v mene ktorej koná advokát JUDr. Ondrej Urban, MBA, proti postupu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, národnej protizločineckej jednotky, expozitúry Východ v konaní vedenom pod ČVS: PPZ-64/NKA-PZ-VY-2012 a postupu Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. VII/1 Gv 251/15/1000 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. mája 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, národnej protizločineckej jednotky, expozitúry Východ (ďalej len „vyšetrovateľ“) v konaní vedenom pod ČVS: PPZ-64/NKA-PZ-VY-2012 a postupom Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „špeciálna prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. VII/1 Gv 251/15/1000 (spolu ďalej len „napadnuté

konanie“). Domáha sa tiež priznania finančného zadosťučinenia v celkovej sume 30 000 eur a náhrady trov konania pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že proti sťažovateľovi bolo 2. júla 2009 uznesením vyšetrovateľa vznesené obvinenie pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a zločin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1 a 4 Trestného zákona. Dňa 10. mája 2010 bolo sťažovateľovi uznesením vyšetrovateľa rozšírené obvinenie za zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a zločin neodvedenia dane a poistného formou organizátorstva podľa § 21 ods. 1 písm. a) k § 277 ods. 1 a 4 Trestného zákona. Špeciálna prokuratúra podala 20. decembra 2019 na sťažovateľa a ďalších 20 osôb obžalobu na Špecializovanom trestnom súde v Pezinku (ďalej len „špecializovaný súd“), kde sa vedie trestné konanie pod sp. zn. BB-4T/43/2019.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Porušenie základných práv sťažovateľ identifikuje v tom, že vyšetrovateľ a špeciálna prokuratúra v jeho veci riadne nekonali a nimi vedené napadnuté konanie trvalo nedôvodne a neúmerne dlho. Obžaloba bola podaná až po uplynutí viac ako troch rokov od skončenia vyšetrovania (v auguste 2016), pričom od tohto obdobia nedošlo v napadnutom konaní k vykonaniu žiadnych iných úkonov. Podľa sťažovateľa časové intervaly medzi jednotlivými úkonmi boli zo strany vyšetrovateľa či špeciálnej prokuratúry neúmerne zdĺhavé a s konaním o obžalobe pred trestným súdom vec trvá už viac ako 12 rokov a od údajného spáchania skutkov viac ako 15 rokov. Podľa sťažovateľa orgány činné v trestnom konaní nevenovali riadnemu vedeniu napadnutého konania dostatočnú pozornosť, nekonali hospodárne, efektívne a bez zbytočných prieťahov.

4. Sťažovateľ poukázal aj na uznesenie ústavného súdu č. k. II. ÚS 346/2021 z 29. júna 2021, ktorým bola odmietnutá jeho ústavná sťažnosť. Na základe individuálnej sťažnosti Európskemu súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) došlo k zmierlivému urovňaniu medzi Slovenskou republikou a sťažovateľom s navrhnutým vyrovnaním v sume 6 400 eur za neprimerané trvanie trestného konania. S poukazom na judikatúru ESLP odvodzuje sťažovateľ názor, že trestné konanie treba považovať za jeden celok bez ohľadu na to, „aký orgán kedy koná“.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

6. Z hľadiska predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti sťažovateľa považoval ústavný súd za potrebné zdôrazniť, že podľa § 45 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 tohto zákona neustanovuje inak. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha, čím zároveň vymedzí predmet a rozsah konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv. Ústavný súd výslovne zdôrazňuje, že viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania osobitne platí v prípadoch, v ktorých osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd sú zastúpené zvoleným advokátom (IV. ÚS 287/2011, II. ÚS 644/2014, II. ÚS 660/2016).

7. Európsky súd pre ľudské práva v zásade posudzuje celkovú dĺžku konania na viacerých stupňoch všeobecných súdov či orgánov štátnej moci, ale aby to v uvedenom kontexte mohol posúdiť aj ústavný súd, musia byť samotnou ústavnou sťažnosťou napadnuté všetky orgány štátnej správy či súdy, ktoré v namietanom konaní participovali. Z petitu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie svojej veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru „len“ konaním vyšetrovateľa a špeciálnej prokuratúry v napadnutom konaní, čím (jednoznačne) vymedzil aj predmet konania pred ústavným súdom.

8. Ústavný súd konštatuje, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne čl. 38 ods. 2 listiny) na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a právom na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadnejších rozdielov (napr. II. ÚS 55/98, IV. ÚS 105/07, I. ÚS 280/08, II. ÚS 186/2010), a preto aj vzhľadom na fakt, že ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti rešpektuje a vychádza z judikatúry EŠLP k právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno namietané porušenie označených práv sťažovateľa posudzovať v rámci predbežného prerokovania sťažnosti spoločne (IV. ÚS 90/2010, I. ÚS 190/2019, II. ÚS 27/2020).

9. Ochrana základnému právu na konanie bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny (a právu na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) sa v konaní pred ústavným súdom poskytuje len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany k porušeniu označených práv označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade vyšetrovateľom a špeciálnou prokuratúrou) ešte mohlo dochádzať alebo porušenie v tom čase ešte mohlo trvať (IV. ÚS 632/2018, II. ÚS 176/2019). Ak v čase, keď ústavná sťažnosť bola ústavnému súdu doručená, už nedochádzalo k porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú, pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 223/2010, III. ÚS 462/2017, IV. ÚS 149/2018, II. ÚS 464/2018). Jednou zo základných pojmových náležitostí ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je totiž aj

požiadavka, aby ústavná sťažnosť smerovala proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza z princípu, podľa ktorého ústavná sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok slúžiaci na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní základných práv ďalej nepokračovalo (napr. III. ÚS 355/2012, I. ÚS 390/2019, II. ÚS 291/2020). Prednesené právne názory ústavného súdu sú akceptované aj judikatúrou EŠLP (Obluk proti Slovenskej republike, rozsudok z 20. 6. 2006, č. 69484/01, body 62 a 63; Mazurek proti Slovenskej republike, rozsudok z 3. 3. 2009, sťažnosť č. 16970/05).

10. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a čl. 38 ods. 2 listiny) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci (napr. II. ÚS 26/95). Právna neistota sa v tzv. predsúdnom trestnom konaní týka toho, či orgán verejnej moci činný v prípravnom konaní (spravidla vyšetrovateľ) navrhne podanie obžaloby alebo navrhne, v závislosti od výsledkov dokazovania v prípravnom konaní, iný spôsob konečného rozhodnutia, napríklad zastavenie trestného stíhania (I. ÚS 316/2014). Vo vzťahu k prokuratúre sa potom právna neistota týka toho, ako prokurátor s takým podnetom naloží svojim (pre prípravné konanie meritórnym) rozhodnutím (II. ÚS 426/2020).

11. Ako zo samotného odôvodnenia ústavnej sťažnosti vyplýva, 20. decembra 2019 bola špecializovanému súdu doručená obžaloba smerujúca proti sťažovateľovi, čím sa v tejto veci skončilo prípravné konanie a začala sa súdna časť trestného konania. V čase podania ústavnej sťažnosti ústavnému súdu (23. máj 2022) sa teda táto trestná vec nachádzala v štádiu už po podaní obžaloby, v ktorom rozhoduje o ďalšom postupe vo veci samej príslušný súd. Ukončením vyšetrovania a podaním obžaloby stratili vyšetrovateľ a špeciálna prokuratúra právomoc rozhodovať v tejto trestnej veci, pretože spis sa nachádza na špecializovanom súde, a teda orgány činné v trestnom konaní už nemohli žiadnym ústavne relevantným spôsobom ovplyvniť priebeh konania a ani porušovať označené práva sťažovateľa. Z uvedeného dôvodu bolo treba vec posudzovať so zreteľom na čl. 2 ods. 2 ústavy ako vec, v ktorej ústavná úloha týchto orgánov verejnej moci (vyšetrovateľa a špeciálnej prokuratúry) pri odstraňovaní právnej neistoty skončila v prípade vyšetrovateľa skončením vyšetrovania, spracovaním a predložením spisového materiálu príslušnej prokuratúre a zo strany špeciálnej prokuratúry podaním obžaloby špecializovanému súdu (m. m. IV. ÚS 348/2020, I. ÚS 172/2022).

12. Sťažovateľ, ktorý sa domáha ochrany svojich označených práv vo vzťahu „iba“ k napadnutému konaniu vyšetrovateľa a špeciálnej prokuratúry, sa so svojou ústavnou sťažnosťou na ústavný súd obrátil v čase, keď už tento prostriedok nápravy nebol objektívne spôsobilý splniť svoj účel (obdobne III. ÚS 154/2018, I. ÚS 390/2019, II. ÚS 291/2020), a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

13. Z dôvodu odmietnutia ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia označených práv.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. júla 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu